

Asia: LVM/1770/03/2016

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi maantielain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esityksestä

Yleisellä tasolla maantielain muutosesitys toteuttaa hyvin maakuntalain henkeä maakunnallisen itsehallinnon vahvistamisesta. Maantieverkon osalta on päädytty siihen ratkaisuun, että teiden omistus säilyy valtiolla, mutta tienpito siirtyy maakuntien vastuulle. Maakunnat vastaavat tulevaisuudessa myös maakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnittelusta, joukkoliikenteen järjestämisestä sekä yksityistieavustuksista. Nämä tehtävät tulee kattaa maakuntien yleiskatteellisesta rahoituksesta toisin kuin tienpito, jonka rahoitus säilyy LVM:n erillismomentilla. LVM ei voi kuitenkaan tulosohtaa maakuntia, mistä syystä tienpito tulee hoitaa lainsäädännön ja sopimusten kautta. Yhdessä edellä mainitut tehtävät rahoitusvastuineen muodostavat merkittävän kokonaisuuden, joka edellyttää toimintakykyisen liikenneviranomaisen muodostamista osaksi maakuntahallintoa. Lakiehdotus antaa samalla mahdollisuuden kytkeä liikennejärjestelmätyö uudella tavalla osaksi maakunnan strategista suunnittelua ja kehittämistä. Lisäksi synergiaetuja voidaan saada esimerkiksi sote -kuljetusten ja ELY -keskuksissa hoidettujen liikennepalvelujen hankinnan integraatiolla.

Huomionne lain 1 lukuun Yleiset säännökset

Ei huomioita.

Huomionne lain uuteen 1 a lukuun Liikennejärjestelmäsuunnittelu

Ei huomioita.

Huomionne lain uuteen 1 b lukuun Valtion ja maakunnan välinen suhde

Tienpidon osalta valtion ja maakuntien välille muodostuu erikoislaatuinen suhde. Suhde kulminoituu Liikenneviraston (LiVi) ja liikenteen yhteistyöalueen väliseen tienpidon sopimukseen. Sopimuksen tulee tyydyttää sekä LiViä että yhteistyöalueen maakuntia. Maakunnille jäänee sopimusmenettelyssä hyvin vähän liikkumatilaa, koska rahoitus tulee todennäköisesti olemaan tarpeisiin nähden alimitoitettua. Lisäksi yhteistyömaakuntien intressit voivat olla ristiriitaisia. Tienpidon rahoitus tullaan kuitenkin jyvittämään maakunnittain, samoin liikenteen ja tienpidon suunnitelma ja liikennejärjestelmäsuunnitelma tullaan laatimaan maakuntakohtaisesti. Siten olisi loogista muuttaa lakiesityksen 15 §:ää siten, että myös tienpidon sopimukset tehtäisiin lähtökohtaisesti

maakunnittain. Tienpidon yhteistyöalue voisi edelleen toimia sopimusten valmistelijan ja niiden toimeenpanijan roolissa. Myös joissakin muissa lainkohdissa yhteistyöalueelle ollaan antamassa sellaisia viranomaistehtäviä, jotka kuuluisivat selkeästi maakunnan liikenneviranomaiselle. Näiltä osin lakia tulee selkeyttää.

Yhteistoiminta-alueiden muodostamisen osalta tulisi lakiin kirjata myös se mahdollisuus, että maakunta voi toimia yksinään liikennealueena, mikäli yhdeksän erillisen alueen kokonaismäärää ei ylitetä. Muutos antaisi yhteistyöalueiden muodostamiseen lisää vapautta, jolloin esimerkiksi liikennemaantieteelliset erityispiirteet voitaisiin ottaa paremmin huomioon.

Huomionne lain 2 lukuun Maantien suunnittelu

Lakiesityksen 17 §:n viidennestä momentista tulee poistaa kohta ”tarpeen mukaan”. Tien suunnittelun tulisi perustua käytännössä aina olemassa olevaan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

27 §:ssä säädettyä vuorovaikutusmenettelyä tulisi muuttaa siten, että se maakunta tai ne maakunnat, joita yleis- tai tiesuunnitelma koskee, hyväksyy yhteistyöalueen esityksestä suunnitelmasta saatujen lausuntojen ja muistutusten vastineeksi annettavat kannanotot. Yhteistyöalueella ei voi olla itsenäistä päätöksenteko-oikeutta, vaan päätökset tulee alistaa toimivaltaisina liikenneviranomaisina toimiville maakunnille. Tämä vastaava asia on todettu selkeästi 15 m§:ssä: ”Tienpidon ja liikenteen suunnitelman suunnitelma valmistellaan tienpidon yhteistyöalueella maakuntien välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Suunnitelman hyväksymisestä päättää se maakunta, jota asia koskee”.

32 §:ssä säädettäisiin tiehankkeiden jälkiarvioinnin laatiminen maakuntien vastuulle. Koska laissa esitettyjen yhteistyöalueiden tehtävä on operatiivinen hankesuunnittelu ja niiden toteutus, tulisi myös arviointi luonteeltaan operatiivisena toimintona olla yhteistyöalueen tehtävä. Pykälää tulisi tältä osin muuttaa. Samaten 40 §:ssä annetaan yhteistyöalueelle viranomaisvaltaa, joka kuuluisi joko maakunnalle tai tienpitäjälle.

Huomionne lain uuteen 9 lukuun Maakuntaudistuksen voimaansaattamiseen liittyvät siirtymäsäännökset

116 §:ssä säädetty tehtävien ja henkilöstön siirto tapahtunee 1.1.2020. Samaten 132 §:n mukaiset menettelyt siirtynevät vuodelle eteenpäin.

Huomionne lain muihin lukuihin (luvut 3-7)

Ei huomioita.

Muut huomiot

Ei huomioita.

Saartenoja Antti
Etelä-Pohjanmaan liitto